

EKONOMSKA OPRAVDANOST UZGOJA ŽDREBADI
HRVATSKOG HLADNOKRVNJAKA NA OBITELJSKOM
GOSPODARSTVU

**ECONOMIC JUSTIFICATION OF BREEDING
CROATIAN COLD-BLOODED FOALS ON A FAMILY FARM**

Lidija Firšt-Godek, J. Godek

SAŽETAK

Hrvatska ima vrlo povoljne uvjete za uzgoj i proizvodnju konja. Nažalost, sadašnje stanje konjogojstva ni izdaleka ne zadovoljava brojčano, niti uzgojem kvalitetnog rasplodnog materijala. Gotovo sva proizvodnja odvija se na obiteljskom gospodarstvu.

U radu je dat prikaz obiteljskog gospodarstva koje ostvaruje dobit od uzgoja ždrebadi hrvatskog hladnokrvnjaka, s ciljem da se potakne ta proizvodnja.

Ključne riječi: hrvatski hladnokrvnjak, gospodarstvo, dobit.

SUMMARY

Croatia has very favourable conditions for breeding and production of horses. Unfortunately, present conditions of horse breeding satisfy neither the quantity nor breeding quality of reproductive offspring. The whole production is mainly organised on family farms.

The paper reviews a family farm which realises profit from breeding Croatian cold-blooded foals with an aim to promote and increase production.

Key words: Croatian cold-blooded horse, farm, profit.

UVOD

Već duže vrijeme u Hrvatskoj je zadržana tendencija smanjenja broja konja, bez obzira na važnost, društvenu potrebu i sve veće zanimanje za konje u športu i rekreaciji. Broj konja se u Republici Hrvatskoj povećavao do 1957. godine (378 tis. grla), a od tada počinje stalni pad koji još i danas traje, te u skoroj budućnosti treba ispitati uzroke tih tendencija.

Prema podacima statistike 1960. godine bilo je 337 000 grla, 1970. 273 000, 1980. već 111 000 grla, 1990. godine 39 379 grla, 1995. 21 000 i 1998. godine ukupno samo 16 335 grla. Od toga broja konja u Hrvatskoj najveći udio ima Sisačko-moslavačka županija 23% (3 740 grla), Ličko-senjska 19% (3 100), Primorsko-goranska 6,3% (1 026), te Bjelovarsko-bilogorska županija 4,6% (757 grla). Ukupno te Županije drže 53% od ukupnog broja konja Hrvatske, a 47% ostalih šesnaest županija.

Dominiraju hladnokrvnjaci i njihovi križanci 80%, križanci tipa toplokrvnjaka 15%, lipicanci 2%, polukrvnjaci 2%, te pasmine športskih konja 1% (Rastija, T., 1997.).

Hrvatski hladnokrvnjak danas je najraširenija pasmina konja u Hrvatskoj. Heterogeni ženski rasplodni materijal utjecao je na različite tipove hladnokrvnjaka u različitim uzgojnim područjima (međimurski, posavski i slavonski tip). To je komercijalni konj namijenjen za proizvodnju mesa. Odlikuje se širokim, dubokim i zbijenim trupom, te širokim nešto spuštenim i rascijepljenim sapima. Križanjem s toplokrvnim kobilama dobiva se brzo rastuća ždrebada prikladna za tov.

Dobar dio konja koje izvozimo (Italija, Nizozemska, Austrija i Njemačka) zbog kakvoće mesa pripada ovoj pasmini, dok domaće tržište konjskog mesa nije razvijeno, a potražnja je zasad vrlo mala.

REZULTATI ISTRAŽIVANJA

U Bjelovarsko-bilogorskoj županiji nalazi se općina Nova Rača koja je poznata po velikom broju obiteljskih poljodjelskih gospodarstava s naglaskom na stočarstvu. Većina gospodarstava bavi se govedarskom proizvodnjom, a tradicionalni uzgoj hladnokrvnjaka zadržao se još samo u ponekom gospodarstvu.

Značajan je podatak da se u zadnje dvije godine u Županiji smanjio uzgoj konja za 49%.

Na istraživanom gospodarstvu živi pet članova obitelji, a troje se aktivno bavi samo poljodjelstvom. Uzgajaju domaće simentalsko govedo, hrvatskog

hladnokrvnog konja te svinje i perad za osobne potrebe. Obrađuju 41 ha zemlje, od toga 12 ha je u zakupu. U strukturi sjetve najzastupljeniji su kukuruz za silažu i zrno, pšenica, zob, ječam, lucerna i DTS za potrebe stoke na gospodarstvu. Za takvu proizvodnju raspolažu potrebnom mehanizacijom. Na ekonomskom dvorištu nalaze se staja za konje i krave, toviliste za junad, silos, sjenik i drugi prateći objekti.

U jednorodnoj staji smješteno je pet kobila sa ždrebadi, a od njih je pregradnim zidom odvojeno stajalište pastuha, koji se koristi za prirodni pripust. Kobile se drže na vezu, međusobno odvojene drvenim motkama visine 1,6 metara. Vezane su tankim lancima provučenim kroz plastičnu cijev kako ne bi došlo do ozljeđivanja ždrebadi, koja se drži slobodno. Veličina stajališta iznosi 3,0 x 1,5 metara, a širina hodnika za izgnojavanje i hranjenje je 2,0 metra. Betonske jaslje za koncentriranu hranu kobila smještene su uz uzdužni zid staje, a iznad njih su košare za sijeno. Kobile se puštaju dva puta dnevno, ovisno o vremenskim prilikama, na pašnjak smješten iza staje površine 1,2 ha, što povoljno utječe na zdravlje i plodnost. Nakon povratka s pašnjaka dobivaju određenu količinu zrna zobi i sijeno po volji. Za vrijeme laktacije obrok kobila se sastoji od sijena i paše po volji, zrna zobi i pšeničnih posija, a nakon odbića ždrebadi posije se ukidaju. Jedan do dva tjedna prije ždrebljenja obrok visoko bređe kobile se smanjuje, da se olakša ždrebljenje, a u obrok se ponovo uvodi manja količina pšeničnih posija radi njihovog laksativnog djelovanja. Sat-dva nakon ždrebljenja ždrijebe siše kolostrum. U prvim danima života podmiruje sve potrebe za hranjivim tvarima putem kolostruma i majčinog mlijeka. Prihranjivanje sisajuće ždrebadi počinje sa starosti od tri do četiri tjedna kvalitetnim sijenom i zrnom zobi, a odbija se od sise sa šest mjeseci. Nakon odbića drže se na vezu i idu obročno na ispašu odvojeno od kobila. Obrok odbijene ždrebadi sastoji se od kvalitetnog sijena, zrna zobi, paše i startera za ždrebadi.

U strukturi ukupnih troškova uzgoja ždrebadi za tov najveći udio čini hrana 80%, a u tome je 65% trošak vlastite stočne hrane. Ostatak su troškovi rada jednog radnika, veterinarskih usluga, amortizacije i ostalo. Prvih šest mjeseci prosječni troškovi ishrane ždrebeta iznose 292 DEM (1 DEM = 3,70 Kn), a u narednih pet mjeseci 365 DEM. Prosječni troškovi ishrane za jedanaest mjeseci iznose 657 DEM, a ukupni troškovi po ždrebetu 788 DEM, uz klaoničku težinu od oko 400 kg.

Prodaja se odvija na stočnim sajmovima gdje se tradicionalno trguje stokom i formira cijena kilograma žive vage, prema veličini ponude i potražnje. Monopol u prodaji konja drži krug preprodavača i vlasnika mesnica.

To su ujedno najzastupljeniji prodajni kanali za plasman ždrebadi s gospodarstva. Prodajna cijena koju postižu je 3,2 DEM/kg, a dobit po ždrebetu iznosi 492 DEM.

Ostvarena dobit je dodatni izvor prihoda na gospodarstvu, a pokazuje financijsku isplativost uzgoja i većeg broja kobila, naročito u vrijeme kada se na tržištu mogu prodati sva uzgojena grla.

ZAKLJUČCI

Na temelju iznijetih rezultata istraživanja mogu se donijeti sljedeći zaključci:

1. Na mješovitom gospodarstvu ekonomski je opravdan uzgoj pet kobila.
2. Zaustaviti daljnji pad brojnog stanja konja kreditnom podrškom gospodarstva.
3. Razvijati uzgojno-seleksijski rad i organizirati konjogojske udruge.
4. Organizirati redovit otkup, a time ukloniti monopol i zaštititi uzgajače.
5. Istražiti i osigurati stabilno izvozno tržište konja i konjskog mesa.

LITERARURA

- Bosnić, P., D. Perutka, J. Seleš, J. Ljubešić, M. Sukalić** (1989.): Program razvoja konjogojstva u SR Hrvatskoj od 1987. do 2000. godine. SRH - Republički komitet za poljoprivredu i šumarstvo, Zagreb.
- Brinzej, M.** (1980.): Konjogojstvo, Školska knjiga, Zagreb.
- Ljubešić, J., J. Seleš, M. Sukalić** (1982.): Današnja populacija hladnokrvnog konja na području sjeverozapadne Hrvatske. Veterinarski glasnik, Beograd.
- Seleš, J.** (1981.): Prilog poznavanju hrvatskog hladnokrvnog konja, Agromski glasnik br. 2, Zagreb.
- XXX** (1997.): Hrvatska poljoprivreda na raskrižju. Nacionalno izvješće Republike Hrvatske. Ministarstvo poljoprivrede i šumarstva Republike Hrvatske, str. 101-104, Zagreb.

Adresa autora – Author's address:

Primljeno: 10. 10. 1998.

Mr. sc. Lidija Firšt - Godek,
Visoko gospodarsko učilište u Križevcima
M. Demerca 1, 48260 Križevci

Josip Godek, dipl. inž.
Srednja gospodarska škola, Križevci